

POSTANOWIENIE

30 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 30 maja 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa H.S.
przeciwko F.C.
o naruszenie posiadania,
na skutek przedstawienia przez Sąd Wojewódzki
dla województwa Warszawskiego w Warszawie
postanowieniem z 15 lutego 1968 r., III Cr 1698/67,
zagadnienia prawnego:

"Jeżeli postanowienie Sądu Rewizyjnego odrzucającego rewizję
jest oczywiście bezzasadne, czy można w takim przypadku
zastosować analogię z art. 395 § 2 kpc i zmienić takie postanowienie
przez Sąd II instancji w kierunku nadanie biegu rewizji."

umorzyć postępowanie.

[A.T.]

UZASADNIENIE

W dniu 19 lutego 1968 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła sprawa
z powództwa H.S. przeciwko F.C. o przywrócenie zakłóconego posiadania (III Cr
1698/67), przedstawiona przez Sąd Wojewódzki dla województwa warszawskiego
w Warszawie z zagadnieniem prawnym: „Jeżeli postanowienie Sądu Rewizyjnego
odrzucające rewizję jest oczywiście bezzasadne, czy można w takim przypadku

zastosować analogię z art.395 § 2 k.p.c. i zmienić takie postanowienie przez Sąd drugiej instancji w kierunku nadania biegu rewizji?”.

Sąd Najwyższy wyznaczył posiedzenie jawne celem rozpoznania zagadnienia prawnego na 4 kwietnia 1968 r., jednak wobec wpłynięcia informacji o śmierci pozwanego F.C. (k. 5) i na zgodny wniosek stron odroczył rozprawę w celu dołączenia aktu zgonu pozwanego (k.6-7).

Zapewne przez przeoczenie w sprawie nie doszło do zawieszenia postępowania i nie podjęto w niej przez 57 lat żadnych dalszych czynności. Jednocześnie akta sprawy III Cr 1698/67 Sądu Wojewódzkiego dla województwa warszawskiego w Warszawie (I C 241/67 Sądu Rejonowego w Wołominie) po zwrocie z Sądu Najwyższego 26 października 1976 r. zostały przekazane przez Sąd Rejonowy w Wołominie do archiwum zakładowego i prawdopodobnie podlegały po 10 latach zniszczeniu, zgodnie z zasadami przechowywania tej kategorii akt, nie odnaleziono ich bowiem w żadnych zasobach archiwalnych (k. 14, 33).

W takim stanie rzeczy postępowanie przed Sądem Najwyższym - wywołane przedstawieniem zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia stało się bezprzedmiotowe (art. 355 § 1 k.p.c.).

Oczywiście zbędne jest bowiem podejmowanie jakichkolwiek czynności na skutek przedstawionego przez Sąd Wojewódzki dla województwa warszawskiego w Warszawie zagadnienia prawnego, skoro do sprawy dotyczącej ochrony naruszonego posiadania przez około 60 lat nie zgłosili się następcy prawni, strony nie podejmowały żadnych czynności zmierzających do ich merytorycznego zakończenia, a Sąd przedstawiający zagadnienie prawne nie dysponuje aktami prawomocnie zakończonej sprawy. Jednocześnie zawartość akt Sądu Najwyższego nie zawiera zagadnienia prawnego ani jego uzasadnienia, a samo zagadnienie może być odtworzone jedynie w oparciu o zapisy w repertorium (k. 13). Dodatkowo w aktach sprawy Sądu Najwyższego brak bliższych danych pozwalających na identyfikację stron (następców prawnych) i ich adresów.

W takim stanie rzeczy zawieszanie postępowania przez Sądem Najwyższym wobec śmierci strony, która miała miejsce 57 lat temu w sprawie o ochronę

naruszonego posiadania, w której akta główne zgodnie z zasadami archiwizacji zostały zniszczone, dane stron nie są znane w sposób, pozwalający na ich identyfikację i dokonanie doręczeń, a ewentualni następcy prawni od około 60 lat nie są zainteresowani sprawą, jest pozbawione sensu. W tej sytuacji optymalnym rozwiązaniem jest formalne zakończenie postępowania zainicjowanego przedstawionym Sądowi Najwyższemu zagadnieniem prawnym, bez uprzedniego zawieszenia postępowania wobec śmierci pozwanego, skoro zdarzenie to miało miejsce 57 lat temu.

Ocenę tę wzmacnia fakt, że w tej samej sprawie 20 kwietnia 1968 r. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego złożył rewizję nadzwyczajną w związku z nieuzasadnionym odrzuceniem przez Sąd Wojewódzki dla województwa warszawskiego w Warszawie postanowieniem z 31 października 1967 r. rewizji powódki H.S. jako spóźnionej mimo, że została ona złożona w terminie (III CRN 127/68). W efekcie domagał się uchylenia tego postanowienia na podstawie art. 422 § 1 k.p.c. w ówczesnym brzmieniu. W sprawie tej postanowieniem z 11 czerwca 1968 r. Sąd Najwyższy – na podstawie art. 174 § 1 pkt 1 w zw. z art. 423 § 1 k.p.c. – wobec śmierci F.C. postępowanie z rewizji nadzwyczajnej zawiesił.

Mając na uwadze, że zagadnienie prawne i rewizja nadzwyczajna dotyczyły tej samej sprawy Sądu Wojewódzkiego dla województwa warszawskiego w Warszawie (III Cr 1698/67), zakładać należy, że przyczyną nie zawieszenia postępowania w sprawie III CZP 28/68 było dołączenie akt tej sprawy do sprawy III CRN 127/68 zainicjowanej rewizją nadzwyczajną.

W znajdującej się w aktach tej sprawy korespondencji Sąd Najwyższy wskazując pierwotnie na niemożność zwrotu akt III Cr 1698/67 stwierdzał bowiem, że ani zagadnienie prawne, ani rewizja nadzwyczajna nie zostały rozpoznane, gdyż Sąd Najwyższy zawiesił postępowanie w sprawie wobec śmierci pozwanego.

Jednocześnie w sprawie zainicjowanej rewizją nadzwyczajną mimo trwającego około pół wieku zawieszenia postępowania nie zgłosili się następcy prawni F.C., a strony nie wykazały żadnej aktywności. Z tej też przyczyny postanowieniem z 7 maja 2015 r. Sąd Najwyższy umorzył postępowanie wywołane

wniesieniem rewizji nadzwyczajnej wobec stwierdzenia, że upłynął termin, w którym zawieszone postępowanie mogło być podjęte (art. 182 § 1 zdanie trzecie k.p.c.).

Zgodnie z art. 355 § 1 k.p.c. sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania między innymi, gdy wydanie orzeczenia stało się zbędne lub niedopuszczalne. Przepis ten stosuje się odpowiednio w postępowaniu wywołanym przedstawieniem Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia na podstawie art. 390 § 1 k.p.c.

W konsekwencji postępowanie podlegało umorzeniu, jego kontynuowanie w okolicznościach sprawy okazało się bowiem zbędne (art. 355 § 1 k.p.c. w zw. z 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.).

Postanowienie wydano w składzie jednoosobowym, stwierdzenie podstaw do umorzenia postępowania nastąpiło bowiem przed wyznaczeniem składu powiększonego do jej rozpoznania, a wydane orzeczenie ma charakter formalny (art. 398¹⁰ k.p.c.).

[A.T.]

[r.g.]